

Desastreuze vlokken

Sneeuwval nekt Antarctische stormvogel

► In het Zuidpoolgebied valt meer sneeuw. Dat is gevaarlijk voor stormvogels.

► Als er sneeuw ligt kan de vijand, de reuzenstormvogel, toeslaan vanaf de grond.

Door SANDER VOORMOLEN

ROTTERDAM. Sneeuw is de aartsvijand van de Antarctische stormvogel. Maar het is niet de kou die deze geharde zuidpoolvogel parten speelt, ontdekte bioloog Jeroen Creuwels. De oorzaak blijkt de Zuidelijke reuzenstormvogel die jacht maakt op de broedende stormvogels. Alleen als er sneeuw ligt, kan deze reuzenstormvogel landen in de broedkolonie op de met rotsblokken bezaaide klifhellingen en zijn slag slaan.

De gevolgen voor de Antarctische stormvogel zijn desastreus, ontdekte Creuwels, die hoopt vrijdag in Groningen op zijn onderzoek te promoveren. Van de 29 eieren die Creuwels telde in oktober, aan het begin van het broedseizoen, vloog slechts één kuiken uit.

De Zuidelijke reuzenstormvogels waren grotendeels verantwoordelijk voor dit dramatisch slechte broedsucces. De vogels, die wel vijf kilo wegen en grote stijve vleugels hebben, kunnen normaal niet landen op steile rotshellingen. Maar als er voldoende sneeuw ligt, kunnen ze een zachte landing maken en zich gewoon laten vallen. Vervolgens lopen ze de kolonie in.

Creuwels zag dat de Antarctische stormvogels aanvankelijk wel opvlogen met zo'n jager in hun midden, maar dat zij na een tijdje leken te zijn vergeten dat die er was.

„De reuzenstormvogel liep de ko-

lonie in en hield zich dan een kwartier, soms wel uren, gedeisd”, zegt Vreuwels. „Met zijn kop in zijn veren leek hij wel een steen. Maar dan sprong hij plotseling op en greep een nietsvermoedende stormvogel.”

In de paniek raakt de Antarctische stormvogel ook nog bijna al zijn eieren kwijt, omdat nog andere vogels, Zuidpooljagers, onmiddellijk toeslaan. Die kleine vogels roven de onbewaakte eieren zodra de ouders opvliegen. De reuzenstormvogel zelf laat de eieren links liggen.

Creuwels deed zijn ontdekking op Ardery Island, een klein rotsachtig eilandje op enkele kilometers afstand van het vasteland van Antarctica, aan de kant van Australië. Sneeuwbanken hoeven er niet eens te ontstaan door sneeuwval op het eiland, harde winden blazen de sneeuw ook van het

continent het eiland op.

Het jaaggedrag van de reuzenstormvogel was nog niet eerder waargenomen. De vogel stond bekend als aaseter, de aasgier van de Zuidpool, die zich voornamelijk voedde met de jonge van de Weddellzeehond en dode pinguïns. Creuwels: „We wisten dat hij ook wel eens stormvogelkuikens rooft, maar dat hij ook volwassen vogels te grazen neemt was niet eerder gezien.”

De effecten op de populatie Antarctische stormvogels zijn groot. In het seizoen 1996-'97, toen er veel sneeuw lag, viel 15 procent van de geringde volwassen vogels ten prooi aan de reuzenstormvogel. De normale sterfte bedraagt 4 procent per jaar.

Hoe het nu gaat met de stormvogels op Ardery weet Creuwels niet. Het onderzoek is gestopt nadat hij er vertrok. Creuwels heeft er vervolgens tien jaar over gedaan om zijn proefschrift af te ronden. Doordat zijn beurs was gestopt, moest hij er in zijn vrije tijd aan werken terwijl hij daarnaast werkte om in zijn levensonderhoud te voorzien. De bioloog werkt nu als biodiversiteitinformaticus bij het Zoölogisch Museum in Amsterdam.

Er zijn aanwijzingen dat de sneeuwval is toegenomen in het oosten van Antarctica, waar Ardery ligt. Australische klimatologen beschreven in februari in het wetenschappelijke tijdschrift *Nature Geoscience* dat de aanhoudende droogte de laatste decennia in West-Australië samenhangt met een toegenomen sneeuwval in het Antarctische gebied.

Creuwels wil graag terug naar Ardery Island om de huidige situatie te bekijken. „Onderzoek aan Zuidpooldieren op het continent vanuit Nederland bestaat niet meer”, zegt hij. „Ik moet in het buitenland solliciteren.”

Vogelrijk Zuidpoleiland

- Tijdens de korte Zuidpoolzomer (van eind oktober tot en met april) **broeden er duizenden stormvogels op Ardery**, behorend tot vier verschillende soorten.
- Behalve de **Antarctische stormvogel zijn dat de Zuidelijke stormvogel, de Kaapse stormvogel en de sneeuwstormvogel**. De **Zuidelijke reuzenstormvogel** komt er ook voor, maar broedt elders.
- **Stormvogels lijken op meeuwen, maar zijn verwant aan de albatros**. Als meest voorkomende vogelsoorten in het Zuidpoolgebied vormen zij een belangrijk onderdeel van het ecosysteem.
- **Vanwege de vogelrijkdom heeft Ardery een beschermde status**.

Bioloog Jeroen Creuwels weegt stormvogel in zakdoek. Foto Creuwels